

sygn. akt: I C 2370/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. do SO Tomasz Józkowiak

Protokolant: prot. sąd. Anita Kubale

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2014 r., w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) S.A. z siedzibą w G.

przeciwko J. J. (1)

o zapłatę

1. oddała powództwo,

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7.217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

/-/ SSR del. do SO Tomasz Józkowiak

sygn. akt: I C 2370/14

UZASADNIENIE

Powód Bank (...) S.A. z siedzibą w G. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego J. J. (1) kwoty 414.596,48 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP wynoszącymi 16,00 % w skali roku w stosunku rocznym liczonymi od dnia 28 marca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, według norm przepisanych - z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego z tytułu ustanowienia na rzecz powoda hipoteki umownej zwykłej w kwocie 439.000 zł oraz hipoteki umownej kaucyjnej do kwoty 245.800 zł na nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej prowadzi księgę wieczystą nr (...). Powód wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

W uzasadnieniu powód podniósł, że pozwany jest dłużnikiem hipotecznym w związku z zabezpieczeniem kredytu udzielonego przez powoda J. J. (2) umową nr (...) z dnia 13 lutego 2009 r. hipoteką umowną zwykłą w kwocie 439.000 zł oraz hipoteką umowną kaucyjną do kwoty 245.800 zł na nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej prowadzi księgę wieczystą nr (...). Powód wskazał, że w dniu 6 grudnia 2013 r. wypowiedział pozwanemu ww. umowę kredytu konsolidacyjnego, wzywając do całkowitej spłaty zadłużenia w terminie 30 dni od dnia doręczenia wypowiedzenia. Pomimo odebrania pism w dniu 16 grudnia 2013 r., pozwany miał nie uiścić należności wynoszącej na dzień 28 marca 2014r. 414.596,48 zł. (k. 1-3)

Zarządzeniem z dnia 27 czerwca 2014 r. przewodniczący stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. (k. 47)

Zarządzeniem z dnia 29 lipca 2014 r. referendarz sądowy stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym. (k. 49)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 28.800 zł oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że powód nie wykazał istnienia, ani wysokości roszczeń dochodzonych pozwem, wskazując, iż dokumentem potwierdzającym tę okoliczność nie może być wyciąg z ksiąg banku, albowiem nie stanowi on dokumentu urzędowego w ramach postępowania cywilnego. W ocenie pozwanego, powód nie wykazał również, aby kwota kredytu została przez kredytobiorcę pobrana. Pozwany zakwestionował: prawidłowość sporządzenia wyciągu z ksiąg banku (wskazując, że odsetki zostały naliczone przez powoda za okres, który poprzedzał rozwiązanie umowy), wysokość żądania odsetkowego (wskazując, że okres za który naliczono odsetki od zadłużenia przeterminowanego pokrywa się częściowo z okresem, za który naliczono odsetki umowne), skuteczność ustanowienia hipoteki (wskazując, że powód nie wykazał upoważnienia osób, które podpisały oświadczenia stanowiące podstawę wpisu hipoteki do księgi wieczystej do reprezentowania wierzyciela hipotecznego), skuteczność wypowiedzenia kredytu wezwaniem z dnia 6 grudnia 2013 r. (wskazując, że powód nie wykazał ustanowienia swym pełnomocnikiem K. R.). Nadto, pozwany podniósł zarzut braku właściwego umocowania reprezentującego powoda pełnomocnika w niniejszej sprawie. (k. 57-65)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 lutego 2009 r. pomiędzy Bankiem (...) S.A. z siedzibą w K. oraz J. J. (2), jako kredytobiorcą, została zawarta umowa kredytu konsolidacyjnego nr (...) - (...).

Na podstawie tej umowy bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 439.000 zł na okres od dnia 13 lutego 2009 r. do dnia 25 stycznia 2029 r.

Zgodnie z § 6 ust. 1 umowy, wypłata kredytu miała nastąpić na podstawie wniosku kredytobiorcy o wypłatę, złożonego najpóźniej dzień przed planowaną wypłatą. Strony umowy ustaliły, że jej wypowiedzenie przez bank może nastąpić w przypadku stwierdzenia, że warunki udzielania kredytu nie zostały dotrzymane albo w razie utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej (§ 14). Jednocześnie zastrzeżono, że wysłanie do kredytobiorcy oświadczenia o wypowiedzeniu umowy bądź zawiadomienia o istnieniu zadłużenia przeterminowanego będącego wezwaniem do zapłaty pod rygorem wypowiedzenia umowy nastąpi listem poleconym za zwrotnym potwierdzeniem odbioru (§ 15).

W § 12 ust. 1 umowy wskazano, że należność z tytułu zaciągniętego zobowiązania niespłacona w terminie określonym w umowie lub w terminie wyznaczonym przez bank albo spłacona w niepełnej wysokości uznawana jest przez bank za zadłużenie przeterminowane. Wysokość oprocentowania zadłużenia przeterminowanego strony umowy ustaliły jako czterokrotność stopy lombardowej NBP (§ 12 ust. 7).

W § 8 umowy, jako zabezpieczenie kredytu, wskazana została m.in.: wpisana na pierwszym miejscu hipoteka zwykła w wysokości 439.000 zł z tytułu udzielonego kredytu i hipoteka kaucyjna do wysokości 245.800 zł z tytułu odsetek umownych i kosztów udzielonego kredytu, ustanowione na rzecz banku na nieruchomości położonej w Ś., przy ulicy (...).

dowód:

- umowa kredytu konsolidacyjnego - k. 7-12

Hipoteki zgodnie z powołaną umową zostały wpisane do księgi wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej.

dowód:

- dokumenty zgromadzone w akta księgi wieczystej (...)

Umową z dnia 21 sierpnia 2013 r. I. J. i J. J. (2) darowali pozwanemu J. J. (1) przysługujące im udziały w prawie własności nieruchomości opisanej powyżej.

dowód:

- dokumenty zgromadzone w akta księgi wieczystej (...)

W piśmie z dnia 6 grudnia 2013 r., doręczonym pozwanemu J. J. (1) w dniu 16 grudnia 2013 r., zostało zawarte oświadczenie, że powód wypowiada w stosunku do niego, jako dłużnika rzeczowego, umowę powyższego kredytu na podstawie art. 75 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe oraz wzywa do zapłaty w terminie 30 dni łącznej kwoty 398.415,36 zł.

dowód:

- wypowiedzenie umowy i wezwanie do zapłaty oraz dowód doręczenia - k. 5, 6

Powyższych ustaleń faktycznych sąd dokonał na podstawie uznanych za wiarygodne powołanych wyżej dowodów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie należy wskazać, że w rozpatrywanej sprawie, wbrew twierdzeniom pozwanego, nie występowały wątpliwości co do skuteczności udzielenia K. R. pełnomocnictwa procesowego, upoważniającego do reprezentowania powodowego banku w niniejszym postępowaniu. Uprawnienie osób podpisujących pełnomocnictwo z dnia 9 listopada 2012 r. (k. 43), potwierdzał aktualny na tę datę wyciąg z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (k. 37-42). W treści pełnomocnictwa wyraźnie wskazano, że pełnomocnik jest pracownikiem banku (a więc osobą uprawnioną do reprezentowania przed sądem osoby prawnej - art. 87 § 2 k.p.c.) oraz że upoważnia ono do zastępowania banku przed sądem (pkt 1. pełnomocnictwa). Zauważyć należy, że choć w pełnomocnictwie wskazano, że jest ono udzielane w imieniu Banku (...) S.A. z siedzibą w K., to jednak późniejsza zmiana siedziby banku nie miała wpływu na ważność i skuteczność tego pełnomocnictwa.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2012 r., Nr 1376, j.t.), przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

W myśl art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. 2013.707 j.t.), w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności, wynikającej z określonego stosunku prawnego, można nieruchomość obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością.

W związku z powyższym, w celu wykazania odpowiedzialności pozwanego powód winien wykazać: (1) istnienie oznaczonej i wymagalnej wierzytelności wynikającej z określonego stosunku prawnego, (2) zabezpieczenie tej wierzytelności hipoteką na nieruchomości należącej obecnie do pozwanego.

W toku postępowania ustalonym zostało, że opisana w pozwie nieruchomość, stanowiąca aktualnie własność pozwanego, jest obciążona hipotekami, na które powołuje się powodowy bank. Nie były zasadne zarzuty pozwanego jakoby hipoteki te nie zostały skutecznie ustanowione. Wobec faktu, że przedmiotowe hipoteki zostały wpisane do księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości, na korzyść powodowego banku działało domniemanie zgodności

wpisu z rzeczywistym stanem prawnym (art. 3 ustawy o księgach wieczystych i hipotece). W tej sytuacji to na pozwanym, kwestionującym skuteczność ustanowienia zabezpieczenia, spoczywa prawnomaterialny (art. 6 k.c.) i prawnoprocesowy (art. 232 k.p.c.) ciężar dowodu tych twierdzeń. Nie było w tym względzie wystarczające samo zakwestionowanie przez pozwanego upoważnienia osób podpisanych pod dokumentem stanowiący podstawę wpisu hipoteki w księdze wieczystej do składania oświadczeń w imieniu banku. Skoro zaś pozwany nie wykazał, by hipoteki zostały ustanowione i wpisane do księgi wieczystej nieskutecznie, brak było podstaw do uznania, że - pomimo nabycia prawa własności nieruchomości - pozwany nie jest dłużnikiem rzeczowym powodowego banku.

Powyższe nie zmienia jednak faktu, że wywiedzione powództwo podlegało oddaleniu. Powód nie wykazał bowiem istnienia wymagalnej wierzytelności, której zabezpieczenie stanowiły ustanowione na nieruchomości pozwanego hipoteki. Okoliczność ta została zaś zakwestionowana przez pozwanego. W odpowiedzi na tak postawiony zarzut powód pozostał w zasadzie całkowicie bierny. Jedynymi dowodami naprowadzonymi przez powodowy bank były dokumenty umowy kredytu, wypowiedzenia tej umowy skierowanego do pozwanego oraz wyciągu z ksiąg banku.

W żadnym razie, wbrew twierdzeniom pozwanego, wysokości zadłużenia nie potwierdzał złożony przez powoda wyciąg z ksiąg banku (k. 4). Zgodnie z art. 95 ust. 1 Prawa bankowego, księgi rachunkowe banków i sporządzone na ich podstawie wyciągi oraz inne oświadczenia podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banków i opatrzone pieczęcią banku, jak również sporządzone w ten sposób pokwitowania odbioru należności mają moc prawną dokumentów urzędowych w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych oraz ustanowionych na rzecz banku zabezpieczeń i mogą stanowić podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych. W celu jednak dostosowania przedmiotowej regulacji do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, z dniem 20 lipca 2013 r. do art. 95 Prawa bankowego został dodany ust. 1a, zgodnie z którym moc prawna dokumentów urzędowych o której mowa w ust. 1, nie obowiązuje w odniesieniu do dokumentów wymienionych w tym przepisie w postępowaniu cywilnym. W konsekwencji wyciąg załączony do pozwu stanowił w niniejszym postępowaniu jedynie dokument prywatny, a tym samym dowód tego, że osoba, która go podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.). Wobec zakwestionowania tego dokumentu przez pozwanego, ciężar dowodu jego prawdziwości spoczywał na powodzie, jako stronie, która z dokumentu tego chciała skorzystać (art. 253 zd. 2 k.p.c.). Tymczasem żaden z pozostałych dowodów nie potwierdza, by dług J. J. (2) wobec powodowego banku stał się wymagalny. I tak, pomimo zakwestionowania tej okoliczności przez pozwanego, powód nie wykazał, by kwota kredytu została kredytobiorcy wypłacona, co dopiero pozwałoby uznać, że jest on obowiązany do jej zwrotu. Z umowy kredytu konsolidacyjnego z dnia 13 lutego 2009 r. nie wynika bowiem, by w dacie jej podpisania kredyt został już uruchomiony. Wbrew przeciwnie, § 6 ust. 1 umowy potwierdza, że miał on zostać uruchomiony dopiero po złożeniu wniosku przez kredytobiorcę. Powód nie wykazał tymczasem, by taki wniosek został złożony i w konsekwencji doszło do wypłaty kredytu. Co istotne, z § 2 ust. 5 umowy wynika, że bank miał postawić środki do dyspozycji kredytobiorcy po spełnieniu warunków określonych w umowie, zaś na okoliczność uruchomienia środków w danym terminie, złożyć oświadczenie według wzoru stanowiącego załącznik do umowy. W toku procesu powód nie wykazał, by warunki umożliwiające postawienie kredytobiorcy środków do dyspozycji zostały spełnione, a w konsekwencji bank złożył oświadczeniem o jakim mowa w umowie.

Powód w żaden sposób nie udowodnił również, by kredytobiorca nie realizował w należyty sposób umowy zawartej z bankiem, co w efekcie skutkowało powstaniem zadłużenia. Podkreślić w tym miejscu należy, że pozwany nie jest kredytobiorcą, a w konsekwencji jego możliwości wykazania tej okoliczności są ograniczone. W konsekwencji i z tej przyczyny obciążający powoda ciężar ich udowodnienia nabierał szczególnej doniosłości. Zwrócić należy uwagę, że zgodnie z umową kredytu zobowiązania J. J. (2) miały być realizowane do stycznia 2029 r. Dla żądania zwrotu całej kwoty udzielonego kredytu niezbędne było dokonanie przez bank wypowiedzenia przedmiotowej umowy. Tymczasem powód w rozpatrywanej sprawie nie przedstawił żadnego dokumentu, który potwierdzałby, że takie wypowiedzenie nastąpiło w stosunku do dłużnika głównego. Przedstawił jedynie dokument stanowiący wypowiedzenie umowy kredytu w stosunku do pozwanego. Zauważyć należy w tym miejscu, że wypowiedzenie kredytu wobec dłużnika rzeczowego mogłoby nastąpić na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Jednakże nawet dokonanie takiego wypowiedzenia nie implikowałoby jeszcze wymagalności należności kredytowej, albowiem umowa

kredytu winna być najpierw wypowiedziana wobec dłużnika osobistego banku. Powód nie wykazał zaś w toku procesu, by to nastąpiło, a tym samym, by po stronie dłużnika głównego zaktualizował się obowiązek zwrotu na rzecz powodowego banku dochodzonej pozewem należności (której wysokość również zresztą nie została wykazana). Co więcej, pomimo zarzutu pozwanego, powód nie wykazał, by osoby, które podpisały się pod skierowanym do pozwanego wypowiedzeniem (k. 5) były upoważnione do składania oświadczeń w imieniu powodowego banku, co również nakazywało podważyć możliwość przyjęcia skuteczności tego wypowiedzenia.

Wobec powyższego, brak możliwości ustalenia czy, a jeśli tak - w jakim zakresie kredytobiorca nie wywiązał się ze zobowiązania w stosunku do powodowego banku, uniemożliwiało zweryfikowanie wysokości zadłużenia i prawidłowości jego naliczenia przez powoda, w tym w szczególności w zakresie odsetek od niespłaconego kapitału.

To mając na uwadze, w punkcie 1. wyroku, sąd oddalił powództwo jako bezzasadne.

O kosztach procesu, w punkcie 2. wyroku, sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013.461 j.t.), obciążając nimi w całości powoda jako przegrywającego proces.

Na koszty procesu poniesione przez pozwanego składały się: opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł i koszty zastępstwa procesowego w kwocie 7.200 zł, co stanowiło łącznie 7.217 zł podlegające zasądzeniu na rzecz pozwanego. Sąd uznał, że zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów procesu przy przyjęciu w odniesieniu do kosztów zastępstwa procesowego stawki wyższej niż minimalna było w realiach rozpoznawanej sprawy niezasadne. Nie przemawiał za tym zarówno charakter sprawy, jak i nakład pracy pełnomocnika pozwanego oraz jego wkład pracy w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, a więc okoliczności brane pod uwagę przez sąd z uwagi na brzmienie przepisu § 2 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia i art. 109 § 2 k.p.c.

/-/ SSR del. do SO Tomasz Józkiwiak